

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Nádas Sándor

Cím: Ady meghalt

Forrás: Pesti Napló

3p
(Hely)

19.1.28
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Ady Endre

"1919"

Helyszám

Ady meghalt

Hétfőn reggel negyedkilencor halt meg Ady Endre. Negyedikor Babits Mihály, a költő telefonált Móricz Zsigmondnak. Féltkor Adyné közölte a váratlan gyászhirot Hatvany Lajossal. Tíz órakor mindenfelé a városban újságírók indultak el, siettek a Liget-szanasatóriumba Ady Endréhez, aki meghalt. Délfelé a kis másodikemeleti szanasatóriumi szobában már hárman rajzolták a költőt halálában, ahogy sárgán és dacosan feküdt örök alvásában, fején a megkötött a fehér zsebkendővel, mintha a foga fájna.

Mit lehet most írni? Tegnap este azt mondta: jaj! aztán elaludt, többet egy szót se szólt s ma reggel negyedkilencor egy perc alatt meghalt. Nem is látszott, hogy meghal. Csak a kezével csinált egy csüggedt mozdulatot s vége volt. Két hete feküdt a szanasatóriumban, állandóan köhögött, lázai voltak, egyik tüdőgyulladása elmúlt, jött a másik. Állítólag tüdővizenyője volt s ehhez valószínűleg spanyol-influenza is járult, úgy halt meg. A spanyol nem lehet biztosan tudni, tegnap délben 39.9 fokos láza volt, az a valószínű, hogy a szive nem bírta a lázt, szívbénulás állt be s hirtelen halál. Kedves, szimpatikus ápolónője ott áll mellette, könnyezve mondja el, amit tud:

— Egész váratlanul halt meg. Ma reggel negyedkilencor. Semmit, egy szót se szólt, csak a kezével intett. Tegnap este még rendezően vacsorázott hideg felvágottat, tegnap dél-

ben még megeretváltkozott. Délután azt mondta egyszer jaj, megkérdeztem mi fáj, nem felelt. Nem adott semmire se választ. Majdnem folyton aludt, csak ebédelt és vacsorázott és az orvoságot vette be. Szenegett kapott, köptetőt. Egyebet nem. Oly gyorsan ment a halál, hogy nem is mondhatom. Egész csendesen.

Ott állunk az ágy mellett. A matracok s a vánkosok oldalt a földön fekszenek. Vékony takaró alatt pihen a legnagyobb magyar költő. Arcán nem látszik fájdalom, szép, dus, fényes fekete haja borzasan nyugszik egy barna kapribon. A kedves ápolónő szeretettel hajol fölé és összesimítja a haját, hogy ne nézzen ki olyan vadul. Szék áll az ágy mellett, rajta néma telefon. Az asztalon gyöngyvirág, elhervadt rózsák s az orvoságos üvegek, kámforos alkohol, ether. Móricz Zsigmond ott áll a feleségével. Nagyon jó barátjuk volt, Móricz ezt mondja: — Olyan üres most nekem a világ, annyira hiányzik Ady.

Meghatva néz és hallgat mindenki. Hátul suttogva beszélnek. Ilyen mondásokat hallani: „Jászi Oszkár telefonált?... A Muzeumból temetik... A nemzet halottja”.

A Verespálné-utcai lakásban, ahol laktak, ott sir Ady Endre fiatal felesége. Lehet huszonnégy éves. Apró kis gyöngye nő, olyan, mint egy lány. Sirva meséli: „hogy átfogta a nyakamat, milyen szorosan. Hogy csókolt még tegnap s azt mondta: csinszka, csinszka!”

Nádas Sándor

Életrajza

Rövidre fogva ezek a legfontosabb számok és adatok Ady Endre életében: 1877. november 22-én született a szilágymegyei Ermindszenten, ahol apja régi nemesi családból származó birtokos volt. Iskoláit Nagykárolyban és Zilahon végezte, aztán Debrecenben jogászkozott és újságíró lett. Huszonegy esztendő korában jelent meg első könyve „Versek” címmel. Csak öt esztendővel később adta ki „Még egyszer” című második könyvét. Közben Nagyváradra ment át, ahol négy évig dolgozott, mint aktív újságíró. Azután került Budapestre, mint a *Budapesti Napló* dolgozó-társa, nemcsakára pedig Párisba utazott s évekig rendszeresen hétről-hétre küldte onnan versein kívül irodalmi, művészeti és riport-cikkeit is a *Pesti Napló*-nak. Mint újságíró ösmert nevü és nagybecsült munkatársunk volt már, amikor „Új versek” kötete megjelent 1906-ban. Ez volt az első verses könyve, amely igazán föltűnést keltett és egyszerre a közönség valamennyi rétegében példátlanul sokat beszéltetett magáról. A forrongás, amelyet Ady versei támasztottak, évekig nem ült el, a sok lázas vita, a támadás és rajongás, amivel Ady csodás termékenységi költészetét fogadták, évről-évre szélesebbkörű lett, amint egymásután megjelent a „Vér és arany”, „Az Illés szekerén”, a „Szeretném, ha szeretnének”. Párisból való hazatérése után több évig Budapesten

tartózkodott, amig három évvel ezelőtt felségül nem vette *Bancza* Miklós volt országgyűlési képviselő Berta leányát. Ifju nejével együtt évente hónapokig a csucsai családi kastélyban élt. A *Pallas* Irodalmi Társaság tavaly, mint ismeretes, egész sorozat Ady-könyvet adott ki újból, azonkívül pedig a háboru alatt irt új költeményeit is, összesen hét könyvben. („Menekülő élet”, „Minden titkok versei”, „Magunk szerelme”, Szeretném, ha szeretnének”, „Ki látott engem” s utóljára: „A halottak élen.”) Amikor a forradalom kitört, feljött Budapestre, már egyáltalán nem egészséges állapotban. Hosszabb szanatóriumi kurára készült s közben spanyol náthát is kapott tüdőgyulladással komplikálva. Valami kevéssel jobban lett a Liget-szanatóriumban, de az elégtelen táplálkozás legyöngítette s állapota újra rosszabbra fordult. Az elhunyt költő haláláig munkatársa volt a *Pesti Napló*-nak és a *Nyugat*-nak, amelyben legtöbb verse jelent meg.

A temetés

Szerdán délután két órakor temetik Ady Endrét a Nemzeti Múzeum előcsarnokából. A kormány a nemzet halottjának tekinti és mint ilyet temeteti el. A Vörösmarty-Akadémia adja ki a gyászjelentést s rendezi a temetést. Az egyházi beszédet *Háypál* Benő református lelkész mondja. A kormány nevében *Kunfi* Zsigmond közoktatásügyi miniszter, a Vörösmarty-Akadémia megbízásából *Móricz* Zsigmond, a Nyugat képviselőjében *Babits* Mihály, az újságíró egyesületek nevében *Biro* János, a Budapesti Újságírók Egyesületének alelnöke, a Társadalomtudományi Társaság nevében *Jászi* Oszkár fog beszélni. A sírnál még egyéb küldöttségek szónokai bucsúztatják el a halott költőt, akinek a főváros természetesen díszsírhelyet ad a *Kerepesi-uti* temetőben.